

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 18–19 травня 2017 року)

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2017

5. Берест Г. С. Організована злочинність і тероризм / Г. С. Берест. – [Електронний ресурс] // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2008. – Вип. 18. – [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/boz_2008_18_3
6. Хохлова І. В. Кримінальне право зарубіжних країн (в питаннях та відповідях) : Навчальний посібник / І. В. Хохлова, О.П. Шем'яков. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 256 с.

БІКАМЕРАЛІЗМ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Лук'яненко М. П.

Студентка I курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Ткаченко А. О.

к. ю. н., к. і. н., професор кафедри КППЦП ННІ права

Сумського державного університету

Парламент з моменту своєї появи завжди перебував у центрі як політичних баталій, так і гострих наукових дискусій. Проблема структурної організації парламентів становить одну з центральних складових, зокрема, теорії парламентаризму, так і конституційного права зарубіжних країн, що в значній мірі актуалізує досліджувану проблему.

Варто відмітити передусім перевагу парламенту як органу, який більш повно, надійно та всебічно представляє народ і виражає його волю, що полягає також у складі цього інституту. Одним із визначальних моментів у характеристиці сучасних парламентів і виявлення особливостей органів народного представництва конкретних держав є їх побудова. З цим пов'язують таке явище, як бікамералізм, що означає по-суті двопалатну систему щодо структури парламенту (а іноді й інших представницьких органів), при якій він складається з двох палат.

Водночас питання про те, з якої кількості палат повинен складатися парламент, вважається одним із найбільш спірних у науці державного права зарубіжних країн. Маємо відмітити, історія цього вищого законодавчого органу вимірюється століттями, і впродовж цього часу ведеться безперервна дискусія стосовно вибору найбільш оптимальної структури парламенту [1].

Двопалатний парламент існує в багатьох країнах, незалежно від їх правової системи. США, Велика Британія, Польща, Німеччина – це декілька країн, які мають багато відмінностей, але в них діє двопалатна парламентська система. Тому, бікамералізм, як система прийняття рішень на законодавчому рівні, є доволі розповсюдженим методом

організації національних легіслатур. Переважна більшість двопалатних парламентів є у федеративних країнах, оскільки вони змушені шукати механізм узгодження дуалістичного устрою держави через представництво загальнонаціональних інтересів поряд з інтересами штатів та регіонів.

Наприклад, німецький парламент є класичною формою двопалатного парламенту, що виконує своє першочергове значення – можливість земель мати своє представництво у законодавчому органі та впливати на прийняття рішень на загальнодержавному рівні – задля чого і було запроваджено таку форму парламенту, що зумовлено історичними факторами становлення парламентаризму у Німеччині.

Поряд із федераціями двопалатність має місце у деяких унітарних державах (Японія, Білорусь, Казахстан, Киргизстан, Італія, Франція та ін.). Бікамеральність в унітарних країнах, як правило, аргументується тим, що вона деяким чином підтримує рівновагу інтересів і сил усередині представницького органу, стримуючи законодавчу владу, а також, на думку фахівців, забезпечує більш відповідальну і добротну роботу над законопроектами (помилки однієї палати можуть бути виправлені іншою) [2].

На значимість бікамералізму звертали увагу четвертий Президент Джеймс Медісон і перший міністр США Олександр Гамільтон у своїй праці «Федераліст». Вони визнавали двопалатну структуру парламенту своєрідним захисником держави від забуття її керівниками своїх зобов'язань перед виборцями, прийняття можновладцями крамольних і згубних рішень, механізмом гарантування наступності в роботі парламенту. Двопалатна конструкція парламенту, як вважали класики американської політичної думки – автори «Федераліста» – по-перше, захищає республіку від забуття її керівниками своїх зобов'язань перед виборцями: «... безпека народу стає вдвічі надійніше, тому що будь-які задуми узурпації або зради зажадають домовленості між двома автономними палатами, тоді як за інших обставин було б досить славолюбства і продажності однієї». По-друге, названа модель перешкоджає «схильності всіляких асамблей піддаватися раптовим спалахам бурхливих пристрастей, йти за крамольними верховодами, приймати непродумані, згубні рішення». По-третє, компенсується ще одна «вада», яка полягає «у недостатньому знайомстві представників, що обираються, із завданнями й принципами законодавства». І, нарешті, бікамералізм сприяє наступності в роботі парламенту в умовах частой зміни складу Палати представників [3, с. 51].

Однак не всі прихильно ставляться до двопалатності парламенту. Зокрема, Томас Пейн скептично ставився до ідеї двопалатної структури парламенту. Супротивники бікамеральної легіслатури в США критикували такий засіб парламентського устрою за дорожнечу та функціональну складність порівняно з однопалатною парламентською

конструкцією. Пейн критикував «хвалену конституцію Англії», де визначено спадкоємний аристократичний устрій парламенту у вигляді палати перів, натякаючи на те, що США не можуть повторювати англійську систему через те, що в американських штатах спадкоємна аристократія зійшла зі сцени [4].

Наука державного права зарубіжних країн докладно описує всі переваги і недоліки бікамералізму. Як правило, до позитивних моментів можна віднести оптимізацію діяльності палат завдяки скороченню кількості членів палати та створенню умов для конструктивного обговорення питань і прийняття рішень; більшу публічність і прозорість процедур обговорення і прийняття рішень, оскільки процес ухвалення будь-яких рішень відбувається в кілька етапів, а, отже, стає більш доступним для публіки і преси; створення умов для прийняття політично виважених рішень, більш скрупульозного і досконалого опрацювання проектів законодавчих актів; палати контролюють одна одну, що дозволяє уникнути зловживань з боку однієї палати і підвищити якість роботи самого парламенту; збалансування політично протилежних сил у парламенті, що, в свою чергу, дозволяє краще узгоджувати політичні інтереси суспільства, запобігає свавіллю та зловживанням; кожен регіон (територіальна частина, громада) буде представлений у парламенті, що дасть змогу найкращим чином забезпечити його розвиток і врахувати всі можливі інтереси та особливості при ухваленні законів і будь-яких важливих рішень.

Серед критичних голосів на адресу бікамеризму найбільш типовими є такі аргументи: друга палата не дає ніякої користі, якщо вона, обираючись за тими ж правилами, що і перша палата, фактично її дублює; друга палата є антидемократичною, якщо вона, формуючись за іншими правилами, ніж перша палата, спирається на більш вузьке представництво; ускладнення процедури обговорення і прийняття проектів законодавчих актів; створення штучних перешкод на шляху оптимального прийняття рішень, що призводить до послаблення представницької влади загалом та до посилення авторитарності правління; уможливлення політичного розмежування всередині парламенту, штучного протистояння між палатами і виникнення суперечностей між гілками влади; збільшення витрат на утримання парламенту. Існує також думка про те, що двопалатність гірше поєднується з унітарністю, ніж однопалатність, що викликає додаткові протиріччя в унітарній державі [5].

Коротко окресливши науково-теоретичні аспекти двопалатних парламентів у світі, дослідивши публікації науковців, можна дійти наступних висновків. Можна стверджувати, що сучасні бікамеральні інститути спроможні ефективно забезпечити оптимальне узгодження основних ознак демократичного устрою: принципів

представництва, ефективності, розподілу влади. Двопалатна форма парламентської установи характеризується високим рівнем інституціональної адаптованості.

Отже, не зважаючи на скептичні оцінки перспектив бікамералізму окремих дослідників, усе ж більшість територіально обширних і економічно розвинених держав із сталими демократичними традиціями не чужі цінностям бікамералізму.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Крисенко О., Воробйова Д. Роль бікамеральної структури парламенту у зміцненні системи державної влади / О. Крисенко, Д. Воробйова. – [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/mart2009/33.htm>
2. Георгіца А. З. Сучасний парламентаризм: проблеми теорії та практики / А. З. Георгіца. – Чернівці : «Рута», 1998. – 484 с.
3. Федералист. Политические эссе Александра Гамильтона, Джеймса Мэдисона и Джона Джея. – М. : Издательская группа «Прогресс», 1994. – 592 с.
4. Пейн Т. Здравый смысл // Избранные сочинения / Т. Пейн / Под ред. проф. М. П. Баскина. – М. : Изд-во АН СССР, 1959. – 422 с.
5. Кравчук Л., Анресюк Б. Нужен ли двухпалатный парламент? / Л. Кравчук, Б. Анресюк // Зеркало недели. – 1999. – № 51. – 25 декабря.

ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ЕВТАНАЗІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Прокопенко К. В.

Студентка I курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Ткаченко А. О.

к. ю. н., к. і. н., професор кафедри КПТДП ННІ права

Сумського державного університету

Достатньо актуальним, на наш погляд, є питання правового регулювання евтаназії в європейських країнах. З одного боку, конституції таких країн, як Голландія, Бельгія, Франція, Швейцарія визнають евтаназію як цілком законне явище. З іншого – поняття евтаназії носить вкрай суперечливий характер.

З точки зору державного права, евтаназія – це умисне заподіяння смерті невиліковному хворому, здійснене на його прохання медичним працівником, а також іншою особою з мотивів співчуття до хворого з метою позбавлення його від нестерпних фізичних страждань. Слід розрізняти пасивну та активну евтаназію. В історії можна